

Vår saksbehandler
Steinar Nilsen 90564495

Vår dato
28.03.2017

Vår referanse
2012/4148-74/315

Tidligere dato
01.02.2017
29.10.2013

Tidligere referanse
(FB 2012/4148-13)

Til
Fylkesmannen i Oppland

Høringsuttalelse til verneforslag for tidligere Hjerkinnskytefelt

Det vises til ref. av 01.02.2017 Verneforslag for tidligere Hjerkinnskytefelt. Forsvarsbygg er ansvarlig for tilbakeføringen av tidligere Hjerkinnskytefelt gjennom prosjektet Hjerkinnskytefelt PRO.. Forsvarsbygg ivaretar også Forsvarets arealbruksinteresser i saker som behandles etter Naturmangfoldloven. Forsvarsbygg ga 29.10.2013 innspill til melding om oppstart av verneplan for tidligere Hjerkinnskytefelt.

Spesielle høringstemaer

Veslie

FB registrerer at verneplanen foreslår å tilbakeføre strømledningen fra Viewpoint til Veslie. En vesentlig forutsetning for dette er at alle bygg i Veslie rives. Dagens kabel har ligget i bakken i omtrent 30 år. Med hensyn på at kablet ligger i et høyfjellsområde, er traseen kommet langt med hensyn på revegetering, men den er fortsatt allikevel svært synlig. FB gjør oppmerksom på at ved gjenopptakelse av denne vil området settes vesentlig tilbake, og dette vil utgjøre et betydelig naturinngrep.

Tilsyn/ oppsynsbuer

Ingen merknader.

Vegsystemer

Behov for snarlig avklaring

Forsvarsbygg (FB) har organisert et prosjekt (Hjerkinnskytefelt PRO) og har nødvendige ressurser til å gjennomføre Stortingets vedtak fra 1999. Det inkluderer å slutføre tilbakeføringsprosjektet av Hjerkinnskytefelt til sivile formål innen 2020. I den anledning forholder Forsvarsbygg seg til de formelle føringene som gjelder. Når det gjelder tilbakeføringen av vegger, tilsier de gjeldende føringene at alle vegger skal tilbakeføres, med to mulige unntak. Snøheimvegen skal avklares i egen prosess, og verneplanprosessen skal avdømme konsekvensene av at også vegen over Vålåsjøhøe til Grisungen og vegen inn til Veslie / Rollstadseter, blir liggende.

Vi registrerer et stort lokalt engasjement tilknyttet vegen i det tidligere skytefeltet. Det er også diskusjon på detaljer som f.eks. hvor eksakt visse vegstrekninger skal brytes.

Postadresse	Fakturaadresse	Telefon	E-postadresse	Org. nr.
Postboks 405 Sentrum 0103 Oslo	Fakturasenteret Postboks 4394 2308 Hamar	815 70 400 Telefaks 23 09 78 03	post@forsvarsbygg.no Internett www.forsvarsbygg.no	975 950 662 Bankkonto 4714 10 00280

Forsvarsbygg har tidligere vært tydelige på at en endelig avklaring på hvilke vegstrekninger som evt. skal bli liggende og hvilke som skal tilbakeføres, må få sin avklaring innen utgangen av 2017. Dette for at Forsvarsbygg skal kunne arbeide forsvarlig og effektivt mot en avslutning i 2020. Det er fortsatt absolutt nødvendig at denne avklaringen finner sted som tidligere angitt.

Vegstrekninger som blir liggende etter 2020

De aller fleste vegstrekningene innenfor skytefeltet er Forsvarsbyggs eiendom. Vegene ligger på leid grunn, der Statskog er grunneier. Statskog har vært tydelig på at de ikke ønsker å overta noen form for ansvar for vegene. Forsvarsbygg vil heller ikke sitte igjen med ansvar for gjenliggende veger etter 2020. Det er derfor helt nødvendig med en ansvarsoverdragelse til tredje part for de vegstrekninger som evt. måtte bli liggende. En slik overdragelse må kunne godkjennes av både Forsvarsbygg og Statskog.

Forsvarsbygg vil videre vurdere om det er behov for tiltak m.h.p. sikkerhet på veger som evt. blir liggende. Visse tiltak kan bli utført av prosjektet, slik at det skal være trygt med normal drift og vedlikehold i fremtiden. Vi gjør allikevel oppmerksom på at Forsvarsbygg forbeholder seg retten til å legge til grunn visse retningslinjer og premisser for hvordan drift og vedlikehold kan gjennomføres av sivile etter 2020.

Erstatning som følge av fjerning av veger

Forsvarsbygg er nylig gjort oppmerksom på at fjerning av veger vil kunne avstedkomme krav om erstatninger fra brukere av vegene. I den forbindelse pekes på bestemmelser i Forsvarsbyggs kontrakt med Statskog angående leie av Hjerkinns skytefelt. Det vises i denne sammenheng også til Statskog sin høringsuttalelse av 20.03.2017.

Slike krav er ikke på nåværende tidspunkt blitt framsatt formelt overfor oss, og FB har heller ikke vurdert dette nærmere rent juridisk. Det gjøres i denne sammenheng derfor kun oppmerksom på at FB ikke uten videre ser det riktig å kunne innfri et slikt erstatningskrav. Dette på bakgrunn av at det er nasjonale føringer og vernehensyn som ligger til grunn for at vegene tilbakeføres.

Utbetaling til drifts- og vedlikeholdsfond

Forsvarsbygg har i den siste tiden også registrert flere uformelle henvendelser vedrørende om det kan overføres midler fra Hjerkinns PRO til nye ansvarlige aktører av gjenliggende veger ved prosjektslutt. Dette som følge av at Forsvarsbygg som et utgangspunkt sparer disse midlene i prosjektet, og at disse da kan avsettes til fremtidig drift- og vedlikehold. Dette ligger utenfor Hjerkinns PROs mandat. Uansett gjør vi oppmerksom på at Forsvarsbygg ikke ser på dette som vår oppgave. Som tidligere nevnt er Hjerkinns PRO beredt til å tilbakeføre det som vedtak og planprosesser måtte konkludere med. Hvis de samme prosessene avgjør at noe infrastruktur skal bli liggende, etter ønsker og behov fra lokalsamfunnet, så er det ikke mulig for Hjerkinns PRO å utbetale noen slags form for fremtidig støtte til dette.

Ferdselsreguleringer

Vi ba i uttalelse til planprogram av 29.10.2013 om videreføring av følgende militære bruksinteresser i form av unntak fra ferdselsforbud: 1) Ferdselsrett til anlegg på Snøhetta, 2) Vintertrening og 3) Lavflyging.

Ferdselsrett til Snøhetta

Forsvaret har i verneforskrift for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark ferdselsrett til Forsvarets anlegg på Snøhetta. (gjelder bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy. I verneforslaget for tidligere Hjerkinnskytefelt videreføres denne retten også i den utvidede nasjonalparken. Forsvaret vil i forbindelse med tilgangen til anlegget på Snøhetta fremdeles ha behov for transport til Snøheim (på Snøheimvegen) i barmarksesongen. Dette omfatter også frakt av materialer og utstyr. Vi anmoder om at Forsvaret gis nødvendig unntak fra motorferdselsrestriksjoner for dette formålet. Vi registrerer at Fylkesmannen ser behov for en gjennomgang av Forsvarets aktivitet ved Snøheim og behovet for motorferdsel i den forbindelse.

Vintertrening

Forsvarsbygg registrerer at man av hensyn til verneverdiene legger opp til å begrense organisert ferdsel, sivil som militær. Vi tar til følge oppfordringen om å finne alternative områder for vintertrening som er mindre konfliktfylte.

Lavflyging

Fylkesmannen setter i verneforslaget et forbud mot lavflyging av hensyn til villreinen i Snøhetta, men også av hensyn til sårbare fuglearter og annet dyreliv.

En bred korridor langs E-6 og tog linjen Dombås - Fokstua - Hjerkinnskytefelt - Dovre - Oppdal er meget viktig for transittering for Forsvarets fly og helikoptre i lav høyde ved dårlig vær over fjellet mellom Østlandet og Trøndelag. Verneområdene sør og nord for Hjerkinnskytefelt har lavflygingsforbud, og Hjerkinnskytefelt-korridoren er derfor viktig for transittflyging. Det må derfor ikke innføres restriksjoner på lavflyging i denne korridoren.

Luftforsvaret bruker også det middels høye luftrommet over Hjerkinnskytefelt - Dovrefjell - Sunndalsfjella- Rondane som et av de viktigste treningsområder i Sør-Norge for jagerfly, fordi man her kan operere mellom de hyppigst brukte traséer for passasjerfly. Luftforsvaret drev en intensiv lavflygings-virksomhet med stort antall jagerfly før 1980. Etter at F-16 ble innført i 1980 har lavflygings-frekvensen avtatt betydelig og forventes ytterligere å avta med nye F-35 kampfly. Dog må den enkelte pilot trene og opprettholde denne grunnleggende flygerferdighet for å være i stand til å møte samfunnets krav til luftmilitær innsats og terrorbekjempelse. Det er derfor viktig at Hjerkinnskytefelt kan opprettholdes som en mulighet til å kunne øve lavflyging.

Den 20.03.2007 ble det nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe mellom Miljøverndepartementet, Forsvarsdepartementet og Direktoratet for naturforvaltning (Miljødirektoratet) for å vurdere forholdet mellom verneområder og lavflyging. Det vises her til rapportutkast av 26.09.2008.

Arbeidet ble ikke endelig stadfestet, men i nevnte rapport (side 40) oppsummerte man følgende med hensyn på kriterier for lavflyging i nasjonalparker:

5.2. Nasjonalparker

5.2.1 Verneformål knyttet til villrein

Vurdering av restriksjonsnivå

Simler med kalv synes å være mer sensitive for lavflyging enn andre kategorier rein. Det må vises varsomhet med lavflyging i reinsimlenes områder i kalvingsperioden.

Anbefaling i forhold til lavflyging

Reglene er ikke til hinder for Luftforsvarets nødvendige lavflyging i perioden 01.06-15.04.

Luftforsvaret tok som oppfølging av arbeidet for sin del inn følgende generelle restriksjoner (uavhengig av vern) for lavflyging inn i sine Bestemmelser for Militær Luftfart (BML)

Det skal vises stor aktsomhet for å unngå å fly over reinsdyrflokker. Spesielt kan skadevirkningen være stor i kalvings-, parrings- og slaktetiden i tidsrommet 15. april – 15. juni og 25. august – 31. oktober.

Fra vernemyndighetenes side har man ved vern av nasjonalparker etter 2008 tatt inn unntak fra ferdselsforbud for Forsvarets nødvendige lavflyging (evt. avgrenset til ikke sårbare tidsrom, som verneforskrift for Jotunheimen nasjonalpark: 6.2 d) *Forsvarets nødvendige lavflyging (i perioden 15. september til 1. juli)* og Breheimen nasjonalpark 6.2 b) *Forsvarets naudsynte lågfflyging i perioden 1. juni-1. april.*

Forsvarsbygg vil opprettholde behovet for et unntak fra motorferdselsforbudet for Forsvarets nødvendige lavflyging i de tidsrom som ikke er sårbare for villrein og andre verneverdier.

Snøheim (Åpningstid og motorferdsel)

Se avsnittet *Ferdselsrett til Snøhetta* tidligere i dokumentet.

Einøvlingsvegen og Einøvlingsdammen

Under kapittel 2.4 omtales eventuelle tiltak i damkrona på Einøvlingsdammen. Forsvarsbygg er forberedt på å måtte dekke merkostnaden ved bruk av fjernstyrt maskin, hvis damkrona skal tilbakeføres. Ellers tar vi denne saken til etterretning, og forventer at Forsvarsbygg får en formell henvendelse hvis Fylkesmannen i Oppland og/eller Statskog ønsker at Forsvarsbygg skal vurdere å påta seg saneringen av damkrona som et oppdrag.

Villreintrekk på framsia av Kolla

Ingen merknader.

Øvrige kommentarer til høringsdokumentet

Forurensningstillatelse

FB ber FMOP vurdere om det under *Områdets planstatus* eller f.eks. på side 26 bør omtales noe nærmere den forurensningstillatelsen som er gitt tilbakeføringsprosjektet. Det fremstår riktig å ha en noe nærmere omtale om forholdet i et område som skal få fremtidig vernestatus. Det omtales på side 26 at bl.a. gruvegrus er fjernet fra feltet og deponert på Storranden, men FB mener det kan være riktig at det beskrives noe nærmere at det foreligger en tillatelse til tiltak mot forurensning som omhandler både massetakene på Storranden og andre forurensningsmessige forhold innenfor skytefeltet.

Restrisiko

Som tidligere omtalt vil det alltid være en viss restrisiko innenfor skytefeltet. FBs nåværende vurdering er at denne restrisikoen antas å bli veldig lav. Visse tiltak ved avslutning av tilbakeføringsprosjektet kan bidra til ytterligere å redusere restrisikoen i området.

Skilting

Forsvarets reglementer for tilbakeføring av tidligere militære skytefelt fastslår at det etter opprydding skal skiltes. Dette for å gjøre publikum oppmerksom på man går inn i et tidligere skytefelt. Pr i dag planlegger Forsvarsbygg med å skilte den tidligere skytefeltgrensen. Det ansees ikke nødvendig med ytterligere skilting inne i feltet.

Forbud mot bål og engangsgrill

Visse ammunisjonsobjekter kan være ømfintlige for varmepåvirkning. FB har derfor i lengre tid vært tydelige på at det må foreligge et bålforbud innenfor Hjerkinnskytefelt. Forbudet gjelder også engangsgrill. Det er Brann- og eksplosjonsvernloven av 14. juni 2002, med tilhørende Forskrift om brannforebygging av 2005, som er regelverket som regulerer og hjemler et bålforbud i utmark. Det er særlig Forskrift om brannforebygging av 2005 § 3 som er den sentrale bestemmelsen. FB ber FMOP om å vurdere om denne bestemmelsen kan benyttes inn som en del av verneplan.

Bålplasser

Forståelsen for et bålforbud kan være varierende. Et bålforbud bør derfor kombineres med at båltenning tillates i bruksområdet i enkelte, definerte punktområder (godkjente bålplasser) som grundig klareres av FB for prosjektiler. Forsvarsbygg anser at klarering av godkjente bålplasser som det beste med hensyn på å redusere den reelle risikoen. Dette sikkerhetsaspektet er såpass viktig for etterbruken av Hjerkinnskytefelt, at vi er av den oppfatning at dette må veies sterkt opp mot evt. ulemper av slik tilrettelegging.

Bjørn Bergesen

Seksjonssjef arealplan
Forsvarsbygg eiendom

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Kopi til:

Forsvarsstaben	Postboks 800, Postmottak	2617	LILLEHAMMER
Statskog SF	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS
Dovre kommune		2662	DOVRE
Lesja kommune		2665	LESJA